

Lidia Karbownik^{*}

DYFERENCJACJA ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA TSL W POLSCE

1. WSTĘP

Sektor TSL (transport, spedycja i logistyka) obejmuje całokształt działalności gospodarczej związanej z przestrzennym przepływem dóbr i osób. Sektor ten w Polsce, skupiając przedsiębiorstwa zróżnicowane pod względem własnościowym, organizacyjnym, kapitałowym, wielkości, zasięgu działania czy też oferty usług, zmienia i rozwija się pod wpływem różnorodnych czynników. Operatorzy poszukują bowiem swojego trwałego miejsca na rynku, precyzując zakres swoich usług¹.

W literaturze przedmiotu coraz częściej pojawiają się opinie na temat integracji, a niekiedy ewoluowania ekonomiki transportu w kierunku ekonomiki usług logistycznych² czy też spedycyjnych. W czołowych przedsiębiorstwach logistycznych następuje zmiana zakresu prowadzonej działalności z świadczenia usług transportowych na rzecz spedycji, która na tle innych segmentów rynku pozwala na wypracowanie wielokrotnie wyższego wzrostu sprzedaży³. Transport drogowy jest z kolei tym segmentem usług logistycznych, w którym najtrudniej odnotować istotny wzrost sprzedaży⁴.

Głównym celem artykułu jest analiza dyferencjacji rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorstw sektora TSL w Polsce⁵. Dyferencjacja rozwoju dzia-

^{*} Mgr, Katedra Analizy i Strategii Przedsiębiorstwa, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki, 90-214 Łódź, ul Rewolucji 1905 r. nr 41.

¹ P. Walewski, *Integracja i specjalizacja usług*, „Eurologistics” 2009, nr 5, s. 35.

² Por. M. Ciesielski (red.), *Rynek usług logistycznych*, Difin, Warszawa 2005, s. 9.

³ Por. P. Szreter, *Niepewność perspektyw rozwoju sprzedaży*, „EuroLogistics” 2010, nr 1, s. 19.

⁴ P. Szreter, *Perspektywy rozwoju rynku usług logistycznych*, „EuroLogistics” 2010, nr 6, s. 105–106.

⁵ Rozwój jest warunkiem koniecznym przetrwania przedsiębiorstwa. Rozwój oznacza skoordynowane zmiany systemów przedsiębiorstwa, dostosowujące je do ciągle zmieniającego się otoczenia [za:] Z. Pięrcionek *Strategie rozwoju firmy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998, s. 11–12.

łałości gospodarczej znajduje odzwierciedlenie w dzieleniu przedsiębiorstw na spółki wysoko, średnio lub słabo rozwinięte.

W niniejszym opracowaniu rozwój zmierzony został wartością przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów oraz zróżnicowaniem przedmiotu działalności przedsiębiorstw sektora TSL. Zróżnicowanie asortymentu produktów lub usług ma na celu zmniejszenie ryzyka w prowadzeniu działalności gospodarczej, w tym w szczególności w czasie recesji w gospodarce.

Dla poznania pewnych prawidłowości występujących pomiędzy różnymi miernikami rozwoju działalności gospodarczej istotnego znaczenia nabiera badanie związku korelacyjnego pomiędzy nimi. Wskaźniki korelacji obrazują bowiem siłę i kierunek zależności pomiędzy analizowanymi danymi.

Dla realizacji celu artykułu postawiona została zatem hipoteza badawcza stanowiąca, iż pomiędzy poziomem dywersyfikacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw sektora TSL a wartością przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów osiąganych przez te spółki występuje znacząca dodatnia zależność korelacyjna.

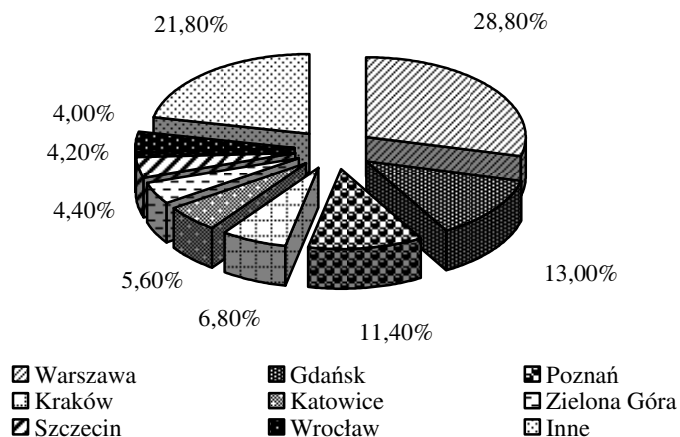
Empiryczna weryfikacja postawionej hipotezy została przeprowadzona z wykorzystaniem pakietu statystycznego STATISTICA 5.1. na podstawie danych macierzy obserwacji.

Ilustracją wyników grupowania hierarchicznego jest diagram drzewa połączeń, tzw. dendrogram, który dla potrzeb niniejszego opracowania został utworzony metodą Warda, dla metryki euklidesowej.

Za podstawę podjęcia zasadniczych badań empirycznych przyjęto listę TOP 500 podmiotów z sektora TSL⁶. Z wyłonionych 142 przedsiębiorstw, posiadających siedzibę na terenie województwa mazowieckiego i składających sprawozdania finansowe w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie (najliczniejsza grupa podmiotów – zob. rys. 1) do badań przyjęto ostatecznie 64 spółki. Podmioty te spełniły przyjęte w opracowaniu następujące cztery kryteria doboru jednostek do badań, a mianowicie: ich działalność realizowana była w sposób ciągły w latach 2007–2009, złożyły one jednostkowe sprawozdania finansowe w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie za lata 2007–2009 a ustalony w nich dzień bilansowy przypadał na koniec badanego okresu (tj. zamykał się każdego 31 grudnia danego roku), jak również do dnia 10 września 2010 r. dokonały i zgłosiły do Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie przeklasyfikowanie swojej działalności z PKD 2004 na PKD 2007.

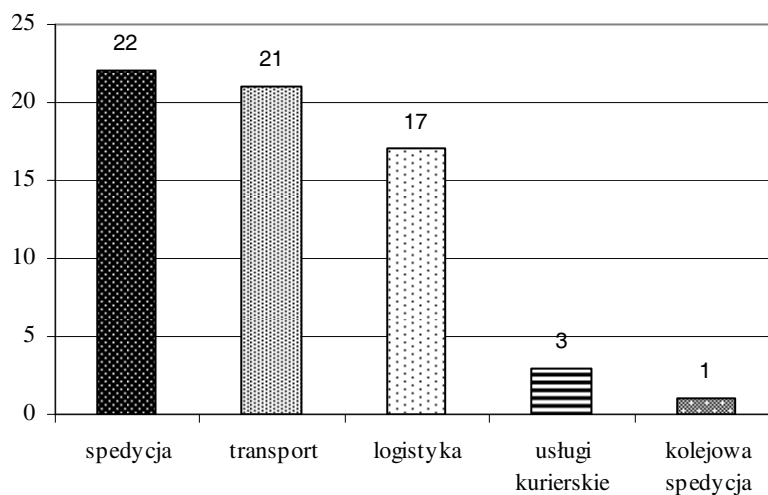
Na ogólną liczbę badanych 64 spółek, ostatecznie do próby badawczej zostały zakwalifikowane 23 spółki, w których dominującym źródłem przychodu była działalność spedycyjna, dla 21 spółek był to przychód pochodzący głównie z świadczenia usług transportowych, dla 17 spółek – z usług logistycznych oraz 3 spółek – z usług kurierskich (zob. rys. 2).

⁶ P. Szreter, *Lista obecności w branży transportowej*, „Truck&Business Polska” 2010, nr 3, s. 52–69.

Rys. 1. Struktura podmiotów gospodarczych z sektora TSL wykazanych w TOP 500 według lokalizacji właściwego tym podmiotom gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: P. Szreter, *Lista obecności w branży transportowej*, „Truck&Business Polska” 2010, nr 3, s. 52–69.

Rys. 2. Liczba spółek zakwalifikowanych do próby badawczej według głównego źródła przychodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KRS oraz P. Szreter, *Lista obecności...*, op. cit.

Analizie poddano dane dotyczące grup PKD 2007 zadeklarowanych w dokumentacji badanych spółek oraz wartości przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów⁷. Wszelkie dane zostały pozyskane z Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie.

Z uwagi na występujący w przypadku niektórych spółek poddanych badaniu jedynie trzypoziomowy podział w ramach PKD 2007, dokonano zestandaryzowanego ujęcia obejmującego:

- **poziom pierwszy** – SEKCJĘ – oznaczoną symbolem jednoliterowym, która dzieli ogólną zbiorowość na 21 ugrupowań rodzajów działalności, na które składają się czynności związane ze sobą z punktu widzenia tradycyjnie ukształtowanego, ogólnego podziału pracy;

- **poziom drugi** – DZIAŁ – oznaczony dwucyfrowym kodem numerycznym, który dzieli ogólną zbiorowość na 88 ugrupowań rodzajów działalności, na które składają się czynności według cech mających zasadnicze znaczenie zarówno przy określaniu stopnia podobieństwa, jak i przy rozpatrywaniu powiązań występujących w gospodarce narodowej (np. w tablicach przepływów międzygałęziowych);

- **poziom trzeci** – GRUPĘ – oznaczoną trzycyfrowym kodem numerycznym, obejmującą 272 grupowania rodzajów działalności dających się wyodrębnić z punktu widzenia procesu produkcyjnego, przeznaczenia produkcji bądź też charakteru usługi lub charakteru odbiorcy tych usług⁸.

W niniejszym opracowaniu szczegółowa analiza dotyczyła sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” oznaczonej w PKD 2007 literą H i obejmującej 5 działów (zob. rys. 3):

1) dział nr 49 „Transport lądowy oraz transport rurociągowy” składający się z 5 grup, tj.:

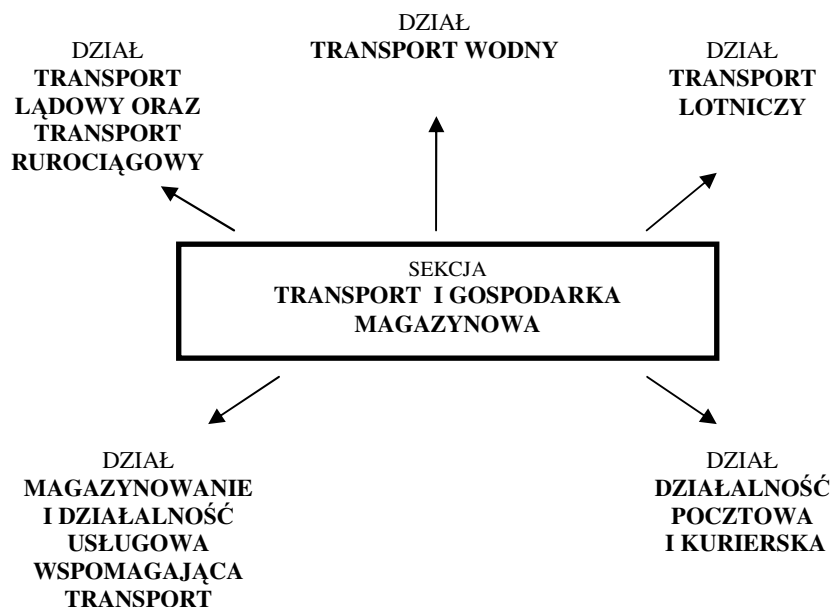
- a) transport kolejowy pasażerski międzymiastowy,
- b) transport kolejowy towarów,
- c) pozostały transport lądowy pasażerski,
- d) transport drogowy towarów oraz działalność usługowa związana z przeprowadzkami,
- e) transport rurociągowy;

2) dział nr 50 „Transport wodny” w skład którego wchodzi 4 grupy:

- a) transport morski i przybrzeżny pasażerski,
- b) transport morski i przybrzeżny towarów,
- c) transport wodny śródlądowy pasażerski,
- d) transport wodny śródlądowy towarów;

⁷ Dla przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów w dalszej części opracowania autorka będzie również zamiennie stosowała zapis „przychodów ze sprzedaży”.

⁸ *Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) – Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r.*, DzU 2007, nr 251, poz. 1885: *Zasady budowy klasyfikacji* http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/pkd_07/pdf/zasady_budowy_pkd.pdf

Rys. 3. Struktura sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”

Źródło: opracowanie własne na podstawie schematu klasyfikacji PKD 2007 dostępnego na stronie Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie:
http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/pkd_07/pkd_07.htm

- 3) dział nr 51 „Transport lotniczy” zawierający 2 grupy:
- a) transport lotniczy pasażerski,
 - b) transport lotniczy towarów i transport kosmiczny;
- 4) dział nr 52 „Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport” składający się z 2 grup:
- a) magazynowanie⁹ i przechowywanie¹⁰ towarów,
 - b) działalność usługowa wspomagająca transport¹¹;

⁹ Magazynowanie to zespół czynności związanych z czasowym przyjmowaniem, składowaniem, przechowywaniem, kompletowaniem, przemieszczeniem, konserwacją, ewidencjonowaniem, kontrolowaniem i wydawaniem dóbr materialnych [za:] M. Fertsch (red.), *Słownik terminologii logistycznej*, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań 2006.

¹⁰ Przechowywanie jako jeden z wielu elementów składowych magazynowania. Przechowywanie to zbiór czynności związanych z zapewnieniem określonych warunków mikroklimatycznych w określonym czasie zapasom umieszczonym w budowli magazynowej [za:] M. Fertsch (red.), *op. cit.*

¹¹ Jest to działalność usługowa wspomagająca transport lądowy, wodny i lotniczy, przeładunek towarów oraz pozostała działalność usługowa wspomagająca transport (w tym agencji transportowych) – [szerzej w:] *Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia*

5) dział nr 53 „Działalność pocztowa i kurierska” w skład którego wchodzi 2 grupy:

- a) działalność pocztowa objęta obowiązkiem świadczenia usług powszechnych (operatora publicznego),
- b) pozostała działalność pocztowa i kurierska.

Zgrupowane w ramach sekcji podmioty gospodarcze realizują zatem:

- działalność związaną z przewozem osób lub towarów realizowaną przez transport kolejowy, rurociągowy, drogowy, wodny lub powietrzny;
- działalność wspomagającą przewozy, świadczonej przez stacje, porty, dworce kolejowe, autobusowe itp., terminale w zakresie kontroli ruchu, obsługi pasażerów, bagażu i ładunków;
- wynajem sprzętu transportowego z kierowcą lub załogą;
- usługi pocztowe i kurierskie¹².

2. ZRÓŻNICOWANIE ZAKRESU¹³ DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA TSL W POLSCE

W 2007 r. jedynie 4 badane spółki sektora TSL w ramach sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” nie prowadziły działalności usługowej wspomagającej transport (zob. tab. 1). Usługi transportu drogowego towarów i działalność usługową związaną z przeprowadzkami świadczyło 59 podmiotów gospodarczych, zaś magazynowaniem i przechowywaniem towarów zajmowało się 55 przedsiębiorstw. Na przestrzeni badanego okresu w każdej z tych grup PKD zwiększała się liczba podmiotów podejmujących się świadczenia tego rodzaju usług (odpowiednio o 2, 3 oraz 3 jednostki gospodarcze). Żadna ze spółek w ramach sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” na przestrzeni analizowanego okresu nie wykonywała usług transportu rurociągowego, jak i działalności pocztowej objętej obowiązkiem świadczenia usług powszechnych (operatora publicznego). Ponadto w badanym okresie nie zmieniła się liczba spółek, które świadczyły usługi transportu kolejowego, transportu morskiego i przybrzeżnego, czy też transportu morskiego śródlądowego oraz lotniczego pasażerów. Największe tempo zmian liczby podmiotów dodatkowo podejmujących się świadczenia usług w poszczególnych grupach PKD wystąpiło w działalności związanej

2007 r...: Wyjaśnienia PKD 2007, http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/pkd_07/pdf/3_PKD-2007-wyjasnienia.pdf

¹² Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r...: Wyjaśnienia PKD 2007.

¹³ Tj. asortyment oferowanych produktów (usług) – ustalony na podstawie numeru PKD 2007 zadeklarowanego w składanej przez badane spółki dokumentacji do Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie.

z pozostałym transportem lądowym pasażerskim (o 12,50%, tj. wzrost z 8 do 9 spółek poddanych analizie) oraz transportem wodnym śródlądowym towarów (o 10%, tj. wzrost z 10 do 11 przedsiębiorstw – zob. rys. 4). Z kolei, w ujęciu ilościowym w największym stopniu zwiększyła się liczba spółek, które zajmowały się magazynowaniem i przechowywaniem towarów, tj. z 55 do 58 spółek, co w latach 2007–2009 w ujęciu procentowym dało wzrost o 5,39%. Ponadto 3 spółki rozpoczęły w badanym okresie dodatkowo świadczenie usługi transportu drogowego towarów oraz działalność usługową związaną z przeprowadzkami (czyli z 59 do 62 przedsiębiorstw, co w ujęciu procentowym dało wzrost o 5,03%). Nieco mniejszy wzrost liczby podmiotów zaobserwowany został w przypadku działalności usługowej wspomagającej transport (tj. o 2 spółki, czyli o 3,31%). Jednakże ten niewielki wzrost w ujęciu procentowym wynikał jedynie z wysokiej podstawy odniesienia, będącej punktem wyjścia w prowadzonych badaniach nad dynamiką zmian zakresu prowadzonej działalności.

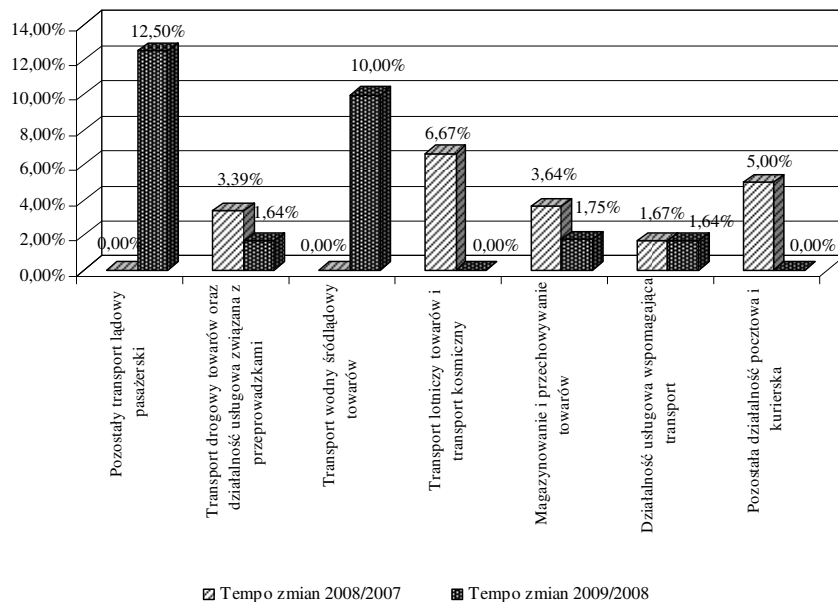
Tabela 1

Udział spółek prowadzących działalność w poszczególnych grupach sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” w ogólnej liczbie podmiotów poddanych badaniu*

Lp.	Wyszczególnienie grup	Rok			Udział
		2007	2008	2009	
1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	3,13%	3,13%	3,13%	stały
2	Transport kolejowy towarów	20,31%	20,31%	20,31%	stały
3	Pozostały transport lądowy pasażerski	12,50%	12,50%	14,06%	wzrost
4	Transport drogowy towarów oraz działalność usługowa związana z przeprowadzkami	92,19%	95,31%	96,88%	wzrost
5	Transport rurociągowy*	–	–	–	–
6	Transport morski i przybrzeżny pasażerski	10,94%	10,94%	10,94%	stały
7	Transport morski i przybrzeżny towarów	25,00%	25,00%	25,00%	stały
8	Transport wodny śródlądowy pasażerski	9,38%	9,38%	9,38%	stały
9	Transport wodny śródlądowy towarów	15,63%	15,63%	17,19%	wzrost
10	Transport lotniczy pasażerski	10,94%	10,94%	10,94%	stały
11	Transport lotniczy towarów i transport kosmiczny	23,44%	25,00%	25,00%	wzrost
12	Magazynowanie i przechowywanie towarów	85,94%	89,06%	90,63%	wzrost
13	Działalność usługowa wspomagająca transport	93,75%	95,31%	96,88%	wzrost
14	Działalność pocztowa objęta obowiązkiem świadczenia usług powszechnych (operatora publicznego)*	–	–	–	–
15	Pozostała działalność pocztowa i kurierska	31,25%	32,81%	32,81%	wzrost

* Żaden z badanych podmiotów gospodarczych nie podejmował się tego rodzaju działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie.

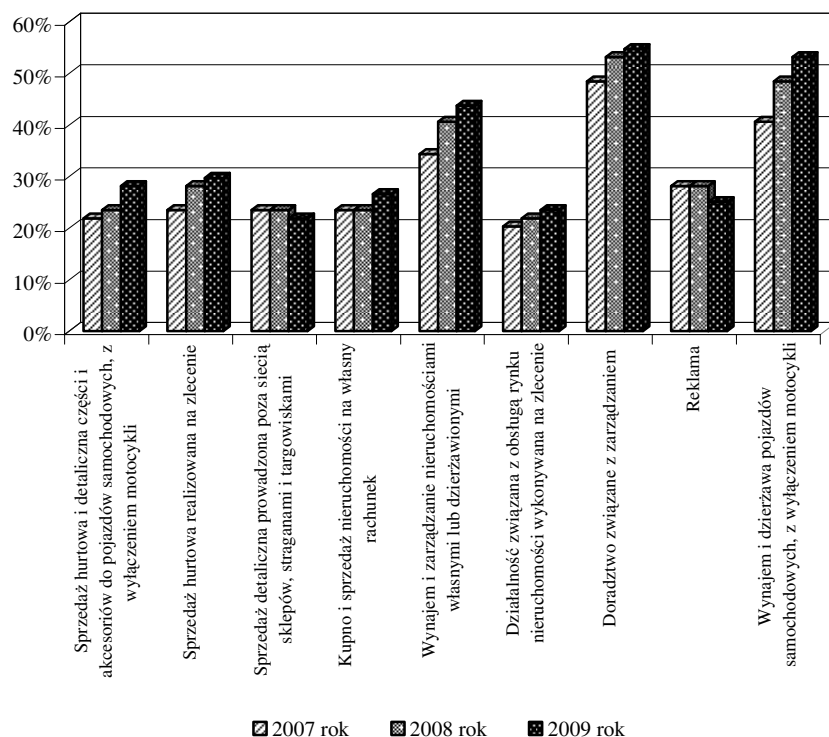
Rys. 4. Tempo zmian zakresu prowadzonej działalności spółek sektora TSL w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie.

Na polskim rynku TSL zwiększa się liczba przedsiębiorstw, które w większym stopniu, niż to było w przeszłości, dywersyfikują ryzyko poprzez prowadzenie różnej działalności biznesowej¹⁴. Taka sytuacja wystąpiła również w przypadku badanych podmiotów gospodarczych.

Wśród najczęściej wymienianych grup działalności, poza sekcją „Transport i gospodarka magazynowa”, można wyróżnić chociażby doradztwo związane z zarządzaniem, wynajem i dzierżawę pojazdów samochodowych (z wyłączeniem motocykli), czy też wynajem i dzierżawę nieruchomości własnych lub dzierżawionych (zob. rys. 5). Coraz większa liczba jednostek gospodarczych wykazywała z roku na rok tego rodzaju działalność, osiągając w 2009 r. udział w podmiotach ogółem poddanych badaniu odpowiednio na poziomie 54,69%, 53,13% i 43,75%.

¹⁴ H. Brdulak, *Polski rynek TSL w 2010 r.*, ostatnia aktualizacja 22-06-2011. <http://www.rp.pl/artukul/677116.html>

Rys. 5. Udział procentowy najczęściej realizowanych rodzajów działalności przez spółki sektora TSL poza sekcją „Transport i gospodarka magazynowa” w ogólnej liczbie podmiotów poddanych badaniu

Źródło: jak do rys. 4.

Badane spółki podejmowały się ponadto w coraz większym zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej części oraz akcesoriów do pojazdów samochodowych (z wyłączeniem motocykli – wzrost z 21,88% do 28,13% liczby przedsiębiorstw), sprzedaży hurtowej realizowanej na zlecenie (wzrost z 23,44% do 29,69% liczby spółek), kupna i sprzedaży nieruchomości na własny rachunek (wzrost z 23,44% do 26,56% liczby jednostek gospodarczych), jak również działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości wykonywanej na zlecenie (wzrost z 20,31% do 23,44% liczby podmiotów). Zmniejszyła się z kolei liczba przedsiębiorstw, które w badanym okresie podejmowały się działalności reklamowej oraz sprzedaży detalicznej prowadzonej poza siecią sklepów, straganami i targowiskami.

W analizowanym okresie badawczym dostrzegana jest bardzo wysoka, dodatnia dynamika liczby spółek sektora TSL podejmujących działalności poza sekcją „Transport i gospodarka magazynowa”. W latach 2007–2009 aż siedmiokrotnie wzrosła bowiem liczba jednostek gospodarczych prowadzących pozostałą działalność usługową w zakresie informacji¹⁵ (głównie w spółkach spedycyjnych), zaś trzykrotnie – administracyjną obsługi biura (włączając działalność wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej)¹⁶, czy też w zakresie produkcji wyrobów z papieru i tektury. Dwukrotnie więcej podmiotów na koniec 2009 r. w relacji do początkowego okresu badawczego wskazywało w dokumentacji¹⁷ złożonej w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie na podejmowanie się produkcji wyrobów w tworzywach sztucznych, odprowadzenie oraz oczyszczanie ścieków, roboty budowlane związane z wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, działalność w zakresie architektury oraz inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne¹⁸, naprawy oraz konserwacji komputerów, a także sprzętu komunikacyjnego, nadawanie programów radiofonicznych, czy też programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych.

Na podstawie rys. 6 – tj. liniowego wykresu odległości wiązań względem kolejnych etapów wiązania – wyłonione zostały pewne homogeniczne grupy podmiotów prowadzące zbliżony zakres działalności¹⁹. Spółki PTM i Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE stanowiły dwa odrębne, jednopodmiotowe skupienia. W dokumentach złożonych do Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie spółka PTM wykazała najliczniejszą liczbę grup PKD (zob. tab. 2).

¹⁵ To działalność agencji informacyjnych dostarczających wiadomości, zdjęcia i reportaże dla mediów, jak i zautomatyzowane udzielanie informacji przez telefon, wyszukiwanie informacji wykonywane na zlecenie, czy też dostarczanie wycinków w zakresie informacji i wycinków prasowych itp. [szerzej w:] *Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r...: Wyjaśnienia PKD 2007*.

¹⁶ To działalność związana z codzienną administracyjną obsługą biura, taką jak: planowanie finansowe, rachunkowość, księgowość, dostarczanie personelu oraz logistyka – wykonywana na zlecenie, jak i wykonywanie regularnych, rutynowych zadań w zakresie obsługi biurowej, wykonywana na zlecenie, które zwykle wykonywane są we własnym zakresie [szerzej w:] *Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r...: Wyjaśnienia PKD 2007*.

¹⁷ Tj. w załączniku do wniosku o rejestrację podmiotu lub zmianę danych w rejestrze przedsiębiorców.

¹⁸ To m. in. opracowywanie projektów architektonicznych oraz doradztwo w zakresie architektury związane z projektowaniem budowlanym, czy też projektowaniem urbanistycznym i architektonicznym kształtowaniem krajobrazu, projektowanie inżynierskie (tj. zastosowanie praw fizycznych i zasad inżynierskich w projektowaniu maszyn, materiałów, instrumentów, konstrukcji, procesów i systemów), opracowywanie projektów w zakresie instalacji klimatyzacyjnych, chłodniczych, sanitarnych oraz kontroli zanieczyszczeń itp., projektowanie obiektów produkcyjnych i przemysłowych, wykonywanie pomiarów geofizycznych, geologicznych i sejsmicznych [szerzej w:] *Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r...: Wyjaśnienia PKD 2007*.

¹⁹ Dla 2007 r. na podstawie wykresu odległości wiązania względem etapów wiązania zostało wyodrębnionych 5 skupień.

W samej sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” świadczyła jednakże jedynie 3 z 66 zadeklarowanych rodzajów działalności tj. usługi transportu rurociągowego, działalność usługową wspomagającą transport oraz pocztową objętą obowiązkiem świadczenia usług powszechnych. Z kolei Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE w ramach tej samej sekcji świadczył dodatkowo usługi transportu drogowego towarów oraz działalność usługową związaną z przeprowadzkami.

Trzecie skupienie spółek sektora TSL reprezentowane było przez Logwin Air + Ocean Poland i Targor-Truck. Spółki te prowadziły działalność w tych samych 24 grupach PKD, w tym aż 10 w ramach sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”. Choć zostały zakwalifikowane do jednej grupy podmiotów, ich działalność wykazywała znaczące różnice pod względem specyfiki świadczonych usług, nie dostrzegane chociażby m. in. pomiędzy spółkami Sped-Trans i Skanspol²⁰, czy też M&M Militzer & Münch Polska i Caterpillar Logistics Services Polska²¹ (tworzących skupienie nr 5). Taka sytuacja wyniknęła m. in. z bardzo podobnego przedmiotu działalności prowadzonej przez te ostatnie (zob. rys. 6) zilustrowanego poprzez mniejszą odległość wiązania pomiędzy wykazywanymi przez nie grupami PKD 2007.

Skupienie czwarte reprezentowane było z kolei przez spółki: DPD Polska, Raben Sea & Air, PEKAES, GEFCO Polska, T-House Poland, Solid Logistics, Tender K. Młot, Univeg Logistics Poland, Zasada Logistyka oraz DSV Road. Działalność tych podmiotów była również bardziej zróżnicowana od działalności przedsiębiorstw wchodzących w skład skupienia nr 5, najliczniejszej liczebnie homogenicznej grupy podmiotów pod względem zakresu prowadzonej działalności.

W 2008 r. przedsiębiorstwa PTM oraz Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE wciąż stanowiły odrębne skupienia. Do takiego jednopodmiotowego skupienia została również zakwalifikowana spółka Targor-Truck, która w poprzednim roku prowadziła najbardziej zbliżony zakres działalności do Logwin Air + Ocean Poland. Zmiana sposobu wiązania była przyczyną zwiększonego zakresu przedmiotowego prowadzonej przez nią działalności (z 45 do 61 rodzajów grup PKD 2007 – zob. tab. 2).

²⁰ Spółka Skanspol prowadziła dodatkowo w relacji do spółki Sped-Trans jedynie dwa rodzaje działalności, tj. wypożyczanie i dzierżawę artykułów użytku osobistego oraz domowego, a także dzierżawę własności intelektualnej i podobnych usług (z wyłączeniem prac chronionych prawem autorskim).

²¹ Spółka M&M Militzer & Münch Polska świadczyła bowiem dodatkowo w relacji do spółki Caterpillar Logistics Services Polska usługi transportu kolejowego pasażerskiego międzymiastowego, z kolei spółka Caterpillar Logistics Services Polska – w relacji do M&M Militzer & Münch Polska – działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości wykonywaną na zlecenie.

Rys. 6. Dendrogram spółek sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” według grup PKD dla 2007 r.
Źródło: opracowanie własne za pomocą pakietu STATISTICA 5.1

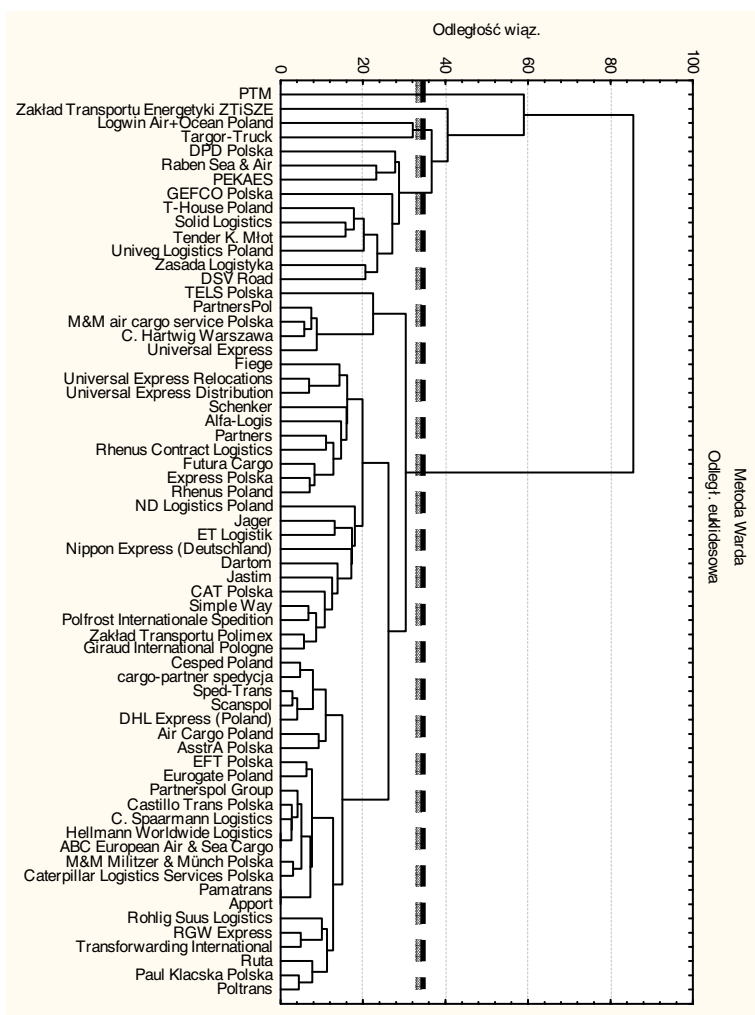

Tabela 2

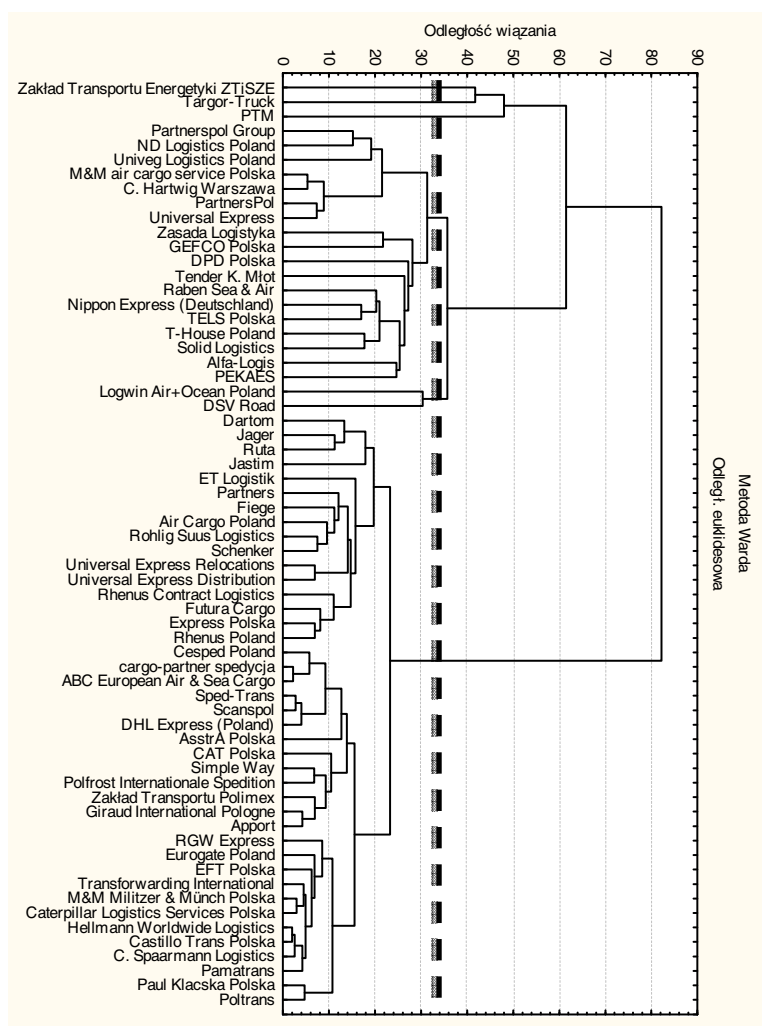
Ranking spółek sektora TSL wg liczby grup PKD prowadzonej działalności usługowej*

Pozycja w rankingu	2007 rok	2008 rok	2009 rok
1	PTM transport (66)	PTM transport (66)	PTM transport (66)
2	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE transport (52)	Targor-Truck transport (61)	Targor-Truck transport (61)
3	Targor-Truck transport (45)	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE transport (52)	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE transport (53)
4	Logwin Air+Ocean Poland logistyka (39)	DSV Road spedycja (48)	DSV Road spedycja (48)
5	Solid Logistics spedycja (36)	Logwin Air + Ocean Poland logistyka (39)	Logwin Air + Ocean Poland logistyka (43)
6	Raben Sea & Air spedycja (35)	Solid Logistics spedycja (36)	PEKAES transport Raben Sea & Air spedycja (38)
7	PEKAES transport (34)	Raben Sea & Air spedycja (35)	Solid Logistics spedycja (36)
8	DSV Road spedycja (33)	PEKAES transport (34)	Rohlig Suus Logistics logistyka (33)
9	DPD Polska usługi kurierskie GEFCO Polska logistyka (28)	Tender K. Młot transport (29)	DPD Polska usługi kurierskie (31)
10	Tender K. Młot transport (25)	DPD Polska usługi kurierskie GEFCO Polska logistyka (28)	Tender K. Młot transport (29)

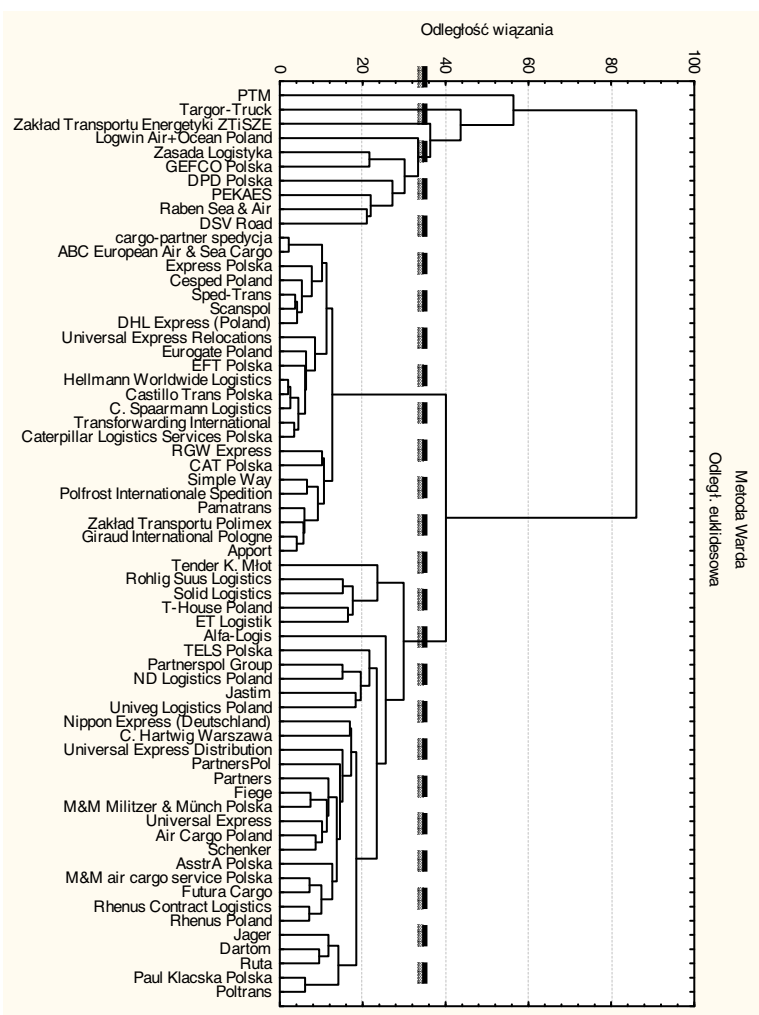
* W nawiasach podana została liczba grup PKD 2007 zadeklarowanych przez poszczególne spółki sektora TSL w dokumentacji składanej w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie i P. Szreter, *Lista obecności w branży transportowej*, „Truck&Business Polska” 2010, nr 3, s. 52–69.

Rys. 7. Dendrogram spółek sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” według grup PKD dla 2008 r.
Źródło: jak do rys. 6.

Rys. 8. Dendrogram spółek sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” według grup PKD dla 2009 r.
Źródło: jak do rys. 6.

Skupienie nr 4 reprezentowały dwie spółki: Logwin Air + Ocen Poland oraz DSV Road. Ta ostatnia w wymienionych spółek znacznie zwiększyła zakres prowadzonej działalności w stosunku do 2007 r. Choć zostały one zakwalifikowane do tej samej homogenicznej grupy podmiotów, charakteryzowało je dużo większe zróżnicowanie niż dla przykładu takie jednostki gospodarcze, jak M&M air cargo service Polska i C. Hartwig Warszawa²² (należące do skupienia nr 5), czy też Hellmann Worldwide Logistics oraz Castillo Trans Polska (wchodzące w skład skupienia nr 6). Podobnie jak w przypadku skupienia nr 3, skład pozostałych grup podmiotów został przekształcony w wyniku zachodzących w nich zmian w zakresie prowadzonej działalności. Jednakże skupienie nr 6 nadal zawierało najliczniejszą, lecz zarazem najbardziej jednorodną grupę przedsiębiorstw sektora TSL w Polsce.

W roku 2009, podobnie jak w roku poprzednim, te same trzy przedsiębiorstwa tj. PTM, Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE oraz Targor-Truck tworzyły jednopodmiotowe skupienia. Najliczniejsze skupienie (liczące 31 podmiotów gospodarczych) prowadziło w relacji do nich mniej wewnętrznie zróżnicowaną działalność, choć w badanym okresie to spółki Hellmann Worldwide Logistics oraz Castillo Trans Polska świadczyły najbardziej zbliżony zakres usług²³, należąc jednocześnie do najbardziej homogenicznej grupy badanych podmiotów.

Analizowane wyniki wielowymiarowej analizy zróżnicowania przedmiotu prowadzonej działalności wskazują na występowanie w badanej próbie pewnych jednorodnych grup przedsiębiorstw. Część z nich stanowiła jedynie jednopodmiotowe skupienia ze względu na liczbę wykazywanych przez nie grup PKD 2007. Nasuwa się zatem tutaj pytanie, czy poziom dywersyfikacji działalności wpływa na wartość osiąganych przez te jednostki gospodarcze przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów.

3. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI USŁUGOWEJ A WARTOŚĆ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA TSL W POLSCE

W spółkach PTM i Targor-Truck (zob. tab. 3) pomimo braku zmian przedmiotu działania, w 2009 r. nastąpił spadek wartości przychodów ze sprzedaży. W 2008 r. wzrost zakresu działalności dla przykładu w przedsiębiorstwie Tender K. Młot, a w 2009 w spółkach PEKAES, Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE,

²² Spółka M&M air cargo service Polska prowadziła dodatkowo – w relacji do C. Hartwig Warszawa – działalność związaną z hotelami i innymi obiektami zakwaterowania, czy też działalność firm centralnych (*head offices*) i holdingów, z wyłączeniem holdingów finansowych. Z kolei przedsiębiorstwo C. Hartwig Warszawa – w relacji do M&M air cargo service Polska – zajmowała się jedynie dodatkowo działalnością weterynaryjną.

²³ Spółka Castillo Trans Polska zajmowała się dodatkowo wypożyczaniem oraz dzierżawą artykułów użytku osobistego i domowego.

czy też Raben Sea & Air nie przyczynił się do osiągnięcia przez nie ponad 100% dynamiki wartości przychodów ze sprzedaży. Odmierna sytuacja miała miejsce w przypadku przedsiębiorstw DSV Road w 2008 r. oraz Logwin Air + Ocean Poland i DPD Polska. W przedsiębiorstwach tych wystąpił jednocześnie wzrost wartości dwóch analizowanych zmiennych.

W przedsiębiorstwach o najwyższym zróżnicowaniu prowadzonej działalności (zob. tab. 3), zaobserwowano malejącą tendencję liczby podmiotów osiągających wzrost przychodów ze sprzedaży. Ich udział wynosił w badanym okresie odpowiednio 90,00%, 54,55% i 37,50% ogółu podmiotów wykazanych w rankingu. Ma to związek z ogólną tendencją spadku tychże przychodów w wyniku ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego.

Wśród 44 przedsiębiorstw, które w 2008 r. wykazały wzrost przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów w porównaniu z rokiem poprzednim, aż 31 podmiotów nie zmieniło przedmiotu swojej działalności. Pozostałe 13 spółek (tj. 6 spółek, których głównym źródłem przychodu była spedycja, 4 – spółki osiągające główne źródło przychodu ze świadczenia usług transportowych i 3 – z usług logistycznych, zob. rys. 9) najczęściej rozpoczęło dodatkowo działalność związaną z wynajmem i dzierżawą pojazdów samochodowych (z wyłączeniem motocykli – 4 spółki), działalność związaną z administracją i obsługą biura (włączając działalność wspomagającą – 4 spółki). Spółki w tym samym lub nieznacznie mniejszym stopniu powiększyły przedmiot prowadzonej działalności m. in. w dziedzinie oprogramowania oraz doradztwa w zakresie informatyki (4 spółki), wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawanymi (3 spółki), wynajmu i dzierżawy pozostałych maszyn, a także urządzeń oraz dóbr materialnych (3 spółki), działalności rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego (3 spółki), doradztwa związanego z zarządzaniem (3 spółki), czy też działalności związanej z udostępnianiem pracowników (3 spółki). Jedynie dwa przedsiębiorstwa spedycyjne rozpoczęły dodatkowo świadczenie usług z zakresu transportu drogowego towarów oraz działalność usługową związaną z przeprowadzkami, dwa podmioty gospodarcze – z zakresu magazynowania i przechowywania towarów (w tym jedna spółka spedycyjna i jedna transportowa), jedna spółka spedycyjna – o transport lotniczy towarów i transport kosmiczny, kolejna spółka spedycyjna – o pozostałą działalność pocztową i kurierską oraz jedna spółka transportowa – o działalność usługową wspomagającą transport.

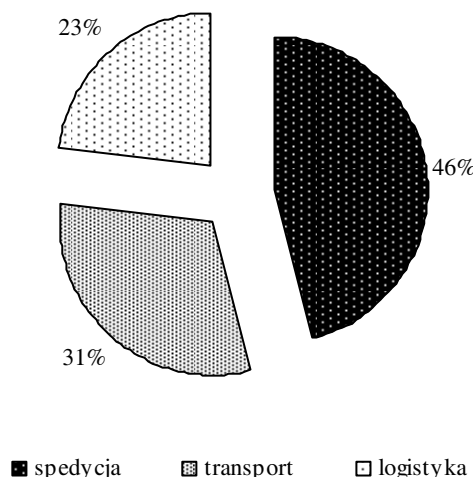
Zaledwie dwa z badanych podmiotów zaprzestały w 2008 r. sprzedaży detalicznej prowadzonej poza siecią sklepów, straganami i targowiskami. Z kolei żadna spółka nie zaniechała prowadzenia działalności wchodzącej w skład sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

Tabela 3

Ranking spółek sektora TSL o najliczniejszej zadeklarowanej liczbie grup PKD 2007
z podziałem na przedsiębiorstwa wykazujące wzrost lub spadek wartości
przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów
(rok poprzedni = 100%)

Pozycja w rankingu	2007 rok	2008 rok	2009 rok
1	PTM wzrost	PTM wzrost	PTM spadek
2	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE spadek	Targor-Truck wzrost	Targor-Truck spadek
3	Targor-Truck wzrost	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE spadek	Zakład Transportu Energetyki ZTiSZE spadek
4	Logwin Air + Ocean Poland wzrost	DSV Road wzrost	DSV Road wzrost
5	Solid Logistics wzrost	Logwin Air + Ocean Poland wzrost	Logwin Air + Ocean Poland wzrost
6	Raben Sea&Air –	Solid Logistics spadek	PEKAES spadek Raben Sea & Air spadek
7	PEKAES wzrost	Raben Sea & Air wzrost	Solid Logistics spadek
8	DSV Road wzrost	PEKAES spadek	Rohlig Suus Logistics spadek
9	DPD Polska wzrost GEFCO Polska wzrost	Tender K. Młot spadek	DPD Polska wzrost
10	Tender K. Młot wzrost	DPD Polska wzrost GEFCO Polska spadek	Tender K. Młot spadek

Źródło: jak do tab. 2.

Rys. 9. Struktura podmiotów wykazujących wzrost wartości przychodów ze sprzedaży i jednocześnie dokonujących zmiany zakresu prowadzonej działalności w 2008 r. (podział według głównego źródła przychodów, rok 2007 = 100%)

Źródło: jak do rys. 2.

Największe rozszerzenie zakresu prowadzonej działalności w relacji do 2007 r. wystąpiło w spółce Partnerspol Group (spedycja, z 5 do 23 grup), Targor-Truck (transport, z 45 do 61 grup), DSV Road (spedycja, z 33 do 48 grup) oraz Ruta (transport, z 6 do 16 grup). Zmiany te jednakże nie zagwarantowały w każdym z tych przypadków dynamiki przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów (wynoszącej odpowiednio 312,98%, 104,95%, 115,64% i 102,83%) powyżej wartości mediany²⁴ dynamiki tychże przychodów we wszystkich badanych spółkach sektora TSL (zob. tab. 4). Jedynie w przypadku spółki Partnerspol Group i DSV Road, w przeciwieństwie do wyróżnionych przedsiębiorstw transportowych, rozszerzenie zakresu działania pozwoliło na osiągnięcie wskaźnika dynamiki przychodów ze sprzedaży powyżej wartości mediany. W przypadku spółki Partnerspol Group poziom tej dynamiki był jednocześnie najwyższy w analizowanej próbie badawczej.

²⁴ W wyniku niesymetrycznego rozkładu wartości badanej zmiennej autorka posłużyła się w prowadzonej analizie wartością mediany. W przeciwieństwie do wartości średniej arytmetycznej – miarę tą niezależnie od asymetryczności rozkładu można ją interpretować jako wartość środkową, nie ulegającą wpływowi wartości nietypowych. Takie wartości wystąpiły zwłaszcza w badaniu dynamiki przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów w przypadku badanych spółek sektora TSL w Polsce.

Wśród 24 przedsiębiorstw, które wykazały wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów w 2009 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, aż 15 podmiotów nie zmieniło zakresu prowadzonej działalności. Jedynie 9 spółek (w tym przede wszystkim osiągających główne źródło przychodów z świadczenia usług spedycyjnych, podobnie jak w 2008 r. – zob. rys. 10) rozszerzyło przedmiot swojego działania, rozpoczynając m. in. w badanym okresie dodatkowo pozostałą działalność usługową w zakresie informacji (2 spółki) oraz pozostałą, finansową działalność usługową, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (2 spółki). Zaledwie jedno przedsiębiorstwo spedycyjne zwiększyło zakres świadczonych usług o pozostały transport lądowy pasażerski, zmniejszając jednocześnie przedmiot swojej działalności o transport morski i przybrzeżny towarów, jak i transport lotniczy towarów oraz transport kosmiczny. Pozostałe spółki dokonując zmniejszenia zakresu prowadzonej działalności czyniły to już poza sekcją „Transport i gospodarka magazynowa”.

Tabela 4

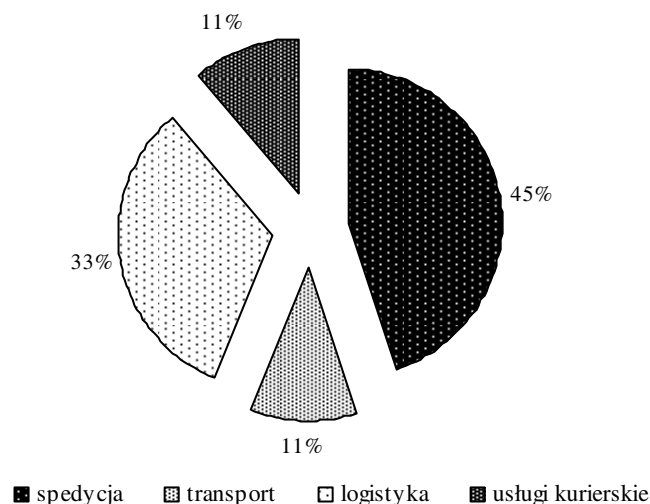
Dynamika przychodów netto ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów spółek sektora TSL w Polsce²⁵

Wyszczególnienie	Liczba spółek	Średnia	Mediana	Minimum	Maksimum	Dolny Kwartyl	Górny Kwartyl	Odch.Std.
2006/2007 rok	60	19,39380	1,214891	0,680950	1005,010	1,099657	1,426819	129,7162
2007/2008 rok	64	1,175048	1,074836	0,395447	3,129792	0,968561	1,233118	0,457462
2008/2009 rok	64	0,963596	0,949119	0,012441	1,561572	0,842344	1,102557	0,259886

Źródło: jak do tab. 1.

²⁵ Obliczona wartość mediany – jako jedna z podstawowych parametrów danych statystycznych dała zbliżone wyniki do publikowanych i ogólnodostępnych wyników GUS. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują bowiem, iż w latach 2007–2008 przychody ze sprzedaży usług we wszystkich jednostkach transportu w porównaniu do roku poprzedniego były większe odpowiednio o 3,9% i 8,4%, zaś w 2009 r. – mniejsze o 5,5%.

Uwaga metodyczna zawarta w raporcie GUS podaje, iż do transportu zalicza się szereg działalności wspomagających go, tj. usługi portowe, magazynowe, spedycyjne, jednakże w wyłączeniu poczty i telekomunikacji. Wydaje się zatem, iż przyjęta przez GUS klasyfikacja działalności transportowej jest w dużej mierze zgodna z definicją rynku usług TSL [zob.] *Transport – wyniki działalności w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008, s. 45, *Transport – wyniki działalności w 2008 r.*, GUS, Warszawa 2009, s. 45 oraz *Transport – wyniki działalności w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2010, s. 45.

Rys. 10. Struktura podmiotów wykazujących wzrost wartości przychodów ze sprzedaży i jednocześnie dokonujących zmiany zakresu prowadzonej działalności w 2009 r. (podział według głównego źródła przychodów, rok 2008 = 100%)

Źródło: jak do rys. 2.

W 2009 r. badane podmioty w mniejszym stopniu niż w poprzednim roku zwiększały zakres swojej działalności. Ponadto zmiana tego zakresu dotyczyła w przeważającej większości innych, niż w 2008 r., grup wyróżnionych w ramach PKD 2007. Największe zmiany odnotowała spółka ET Logistik (logistyka), która podjęła się realizacji 5 dodatkowych rodzajów działalności. Nie zagwarantowało jej to jednakże najwyższej dynamiki przychodów ze sprzedaży. Kształtowała się ona na poziomie 104,37%, tj. o blisko 10 punktów procentowych powyżej wartości mediany dynamiki tychże przychodów liczonej we wszystkich badanych spółkach sektora TSL w 2009 r.

Wyniki przeprowadzonych badań nad poziomem i charakterem zależności pomiędzy poziomem dywersyfikacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw sektora TSL (mierzonym liczbą grup PKD) a wartością przychodów netto ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów dały dla całego badanego okresu bardzo niskie, dodatnie współczynniki korelacji rang Spearmana. Przyjmując za S. Ostasiewiczem pięciowymiarowy opis siły korelacji²⁶ należy stwier-

²⁶ Do celów opracowania przyjęto za S. Ostasiewiczem pięciowymiarowy opis siły korelacji:
 (0–0,2) – brak zależności,
 (0,2–0,4) – zależność niska,
 (0,4–0,7) – zależność umiarkowana,
 (0,7–0,9) – zależność znacząca,
 (0,9–1,0) – zależność bardzo silna.

dzić, iż niska zależność korelacyjna pomiędzy poziomem dywersyfikacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw sektora TSL a wartością przychodów ze sprzedaży wystąpiła w 2007 i 2009 r., zaś jej brak – w 2008 r. Współczynnik korelacji rang Spearmana wynosił bowiem w tym okresie 0,18 (zob. tab. 5).

Tabela 5

Wartości współczynników korelacji rang Spearmana pomiędzy poziomem zróżnicowania działalności gospodarczej a wartością przychodów ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów przedsiębiorstw sektora TSL w latach 2007–2009²⁷

Wyszczególnienie	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Współczynnik korelacji rang Spearmana	0,24	0,18	0,20

Źródło: opracowanie własne za pomocą pakietu STATISTICA 5. 1.

W celu pogłębienia analizy zależności badanego związku korelacyjnego, dodatkowo zbadane zostały średnie liczby grup PKD 2007, jak i średnie wartości przychodów netto ze sprzedaży produktów (usług), towarów i materiałów dla homogenicznych grup przedsiębiorstw sektora TSL w latach 2007–2009 (zob. tab. 6 i 7).

Tabela 6

Liczba grup PKD 2007 dla homogenicznych grup podmiotów gospodarczych sektora TSL w latach 2007–2009

Ranking skupień według malejącego stopnia dywersyfikacji działalności		2007 rok		2008 rok		2009 rok	
		średnia	mediana	średnia	mediana	średnia	mediana
Skupienie	nr 1	66	66	66	66	66	66
	nr 2	52	52	61	61	61	61
	nr 3	42	42	52	52	53	53
	nr 4	26	28	44	44	36	38
	nr 5	10	10	24	23	17	16
	nr 6	–	–	9	9	7	7

Źródło: jak do tab. 1.

[zob.] S. Ostasiewicz, *Statystyczne metody analizy danych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1998, s. 56.

²⁷ Wartości współczynników korelacji rang Spearmana są istotne dla $p < 0,05$.

Tabela 7

Wartość przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów dla homogenicznych grup podmiotów gospodarczych sektora TSL w latach 2007–2009 (w zł)

Ranking skupień wg malejącego stopnia dywersyfikacji działalności	2007 rok		2008 rok		2009 rok	
	średnia	mediana	średnia	mediana	średnia	mediana
Skupienie	nr 1	43 575 156,52	43 575 156,52	48 053 402,27	47 369 203,00	47 369 203,00
	nr 2	19 664 363,87	19 664 363,87	63 105 130,47	55 280 910,45	55 280 910,45
	nr 3	70 934 351,45	70 934 351,45	14 900 006,31	9 852 479,86	9 852 479,86
	nr 4	146 794 857,62	110 320 626,00	174 265 413,41	231 790 130,00	303 779 100,00
	nr 5	79 903 507,39	28 319 094,61	86 365 530,45	79 332 939,74	41 605 751,01
	nr 6	–	–	102 253 075,03	79 494 004,36	22 320 044,78

Źródło: jak do tab. 1.

Na podstawie zaprezentowanych wyników można stwierdzić, iż najbardziej zdywersyfikowana działalność przedsiębiorstw sektora TSL nie stała się gwarantem wypracowania przez te podmioty gospodarcze najwyższego poziomu przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów. Należy jednakże podkreślić, iż w przypadku dwóch pierwszych homogenicznych grup przedsiębiorstw sektora TSL dla 2007 r. o największej wskazanej przez nie liczby grup PKD i trzech pierwszych – dla lat 2008–2009, są to jednopodmiotowe skupienia, co mogło mieć istotny wpływ na wyniki prowadzonej w niniejszym opracowaniu analizy.

Najwyższy średni poziom przychodów ze sprzedaży dla jednorodnej grupy spółek został osiągnięty we wszystkich latach poddanych analizie w przypadku skupienia o numerze 4. Skupienie to jednakże charakteryzowało się w latach 2007–2009 zróżnicowaną średnią liczbą grup PKD wskazywaną przez spółki tego skupienia, odpowiednio na poziomie 26, 44 i 36 grup PKD.

Podjęta próba zbadania związku korelacyjnego pomiędzy średnią liczbą grup PKD 2007 a średnią wartością przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów dla poszczególnych skupień przedsiębiorstw dała odmienne wyniki niż w przypadku badania tego związku pomiędzy poziomem dywersyfikacji działalności gospodarczej poszczególnych przedsiębiorstw sektora TSL a wartością osiąganymi przez nie przychodów ze sprzedaży. Badana zależność była bowiem zależnością ujemną o zróżnicowanej sile w całym okresie badawczym. Znacząca zależność wystąpiła w 2007 r., zaś umiarkowana – w 2008 i 2009 r. Uzyskane wyniki nie pozwoliły zatem na pozytywne zweryfikowanie postawionej w niniejszym opracowaniu hipotezy badawczej.

Tabela 8

Wartości współczynników korelacji rang Spearmana pomiędzy średnią liczbą grup PKD 2007 a średnią wartością przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów dla poszczególnych skupień przedsiębiorstw sektora TSL w latach 2007–2009²⁸

Wyszczególnienie	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Współczynnik korelacji rang Spearmana	–0,80	–0,66	–0,66

Źródło: opracowanie własne za pomocą pakietu STATISTICA 5. 1.

Należy jednakże pamiętać, iż podmioty wchodzące w skład sektora TSL prowadziły bardzo zróżnicowaną działalność znacznie wykraczającą poza świadczenie usług w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”. Liczba grup PKD z sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” w ogólnej ich liczbie wskazywanej przez spółki, stanowi niekiedy bardzo nieznaczny udział (zob. tab. 9).

²⁸ Wartości współczynników korelacji rang Spearmana są istotne dla $p < 0,05$.

Tabela 9

Udział liczby grup PKD należących do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” w ogólnej ich liczbie w przedsiębiorstwach o najwyższej dynamice przychodów ze sprzedaży

Pozycja w rankingu	2007 rok		2008 rok		2009 rok	
1	Rohlig Suus Logistics (logistyka)	31%	Partnerspol Group (spedycja)	17%	Giraud International Pologne (transport)	38%
2	TELS Polska (spedycja)	30%	Nippon Express (usługi kurierskie)	69%	Partnerspol Group (spedycja)	17%
3	PEKAES (transport)	21%	Raben Sea & Air (spedycja)	29%	ND Logistics Poland (logistyka)	16%
4	Rhenus Poland (spedycja)	44%	ND Logistics Poland (logistyka)	16%	TELS Polska (spedycja)	30%
5	ND Logistics Poland (logistyka)	23%	Rohlig Suus Logistics (logistyka)	31%	Alfa-Logis (logistyka)	20%
6	C. Spaarmann Logistics (transport)	75%	TELS Polska (spedycja)	30%	T-House Poland (spedycja)	27%
7	Solid Logistics (spedycja)	25%	Air Cargo Poland (spedycja)	31%	DSV Road (spedycja)	13%
8	Logwin Air + Ocean Poland (logistyka)	26%	Rhenus Poland (spedycja)	44%	Logwin Air + Ocean Poland (logistyka)	23%
9	Eurogate Poland (spedycja)	57%	M&M Militzer & Münch Polska (logistyka)	60%	Pamatrans (transport)	50%
10	Cesped Poland (spedycja)	70%	T-House Poland (spedycja)	27%	Cesped Poland (spedycja)	75%

Źródło: jak do tab. 2.

Ponad 50% udział grup PKD w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” w ogólnej ich liczbie w przedsiębiorstwach o najwyższej dynamice przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów w 2007 r. wystąpił w spółce C. Spaarmann Logistics, Cesped Poland oraz Eurogate Poland, w 2008 r. odpowiednio w Nippon Express i M&M Militzer & Münch Polska, zaś w 2009 r. w Cesped Poland i Pamatrans. Najbardziej zdywersyfikowaną działalność prowadziła spółka Nippon Express, wskazując 16 różnych rodzajów grup PKD

2007. Pozostałe z wymienionych podmiotów gospodarczych deklarowało w dokumentacji składanej do KRS w Warszawie od 4 do 10 grup PKD 2007. W relacji przedsiębiorstw wyróżnionych w tab. 2, spółki te prowadziły zatem mniej zdywersyfikowaną działalność gospodarczą.

Trudno jest jednak jednoznacznie określić, jaki rodzaj działalności (według grup PKD 2007) wpływa w największym stopniu na wartość przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów.

4. ZAKOŃCZENIE

W niniejszym opracowaniu autorka postawiła sobie za główny cel analizę dyferencjacji rozwoju działalności gospodarczej przedsiębiorstw sektora TSL w Polsce. Należy przy tym jednakże stwierdzić, iż podmioty wchodzące w skład sektora TSL prowadziły bardzo zróżnicowaną działalność znacznie wykraczającą poza świadczenie usług w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”. Podawana w dokumentacji liczba grup PKD z sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” stanowiła niekiedy bardzo nieznaczny udział w ogólnej ich liczbie wskazywanej przez spółki.

Wśród 44 przedsiębiorstw, które w 2008 r. wykazały wzrost przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów w porównaniu z rokiem poprzednim, 13 spółek rozszerzyło zakres rodzajowy swojej działalności, głównie poza sekcją „Transport i gospodarka magazynowa”. Podobna sytuacja wystąpiła w 2009 r., gdzie z 24 przedsiębiorstw, które wykazały wzrost przychodów ze sprzedaży w stosunku do 2008 r., jedynie 9 podmiotów dokonało zmiany zakresu prowadzonej działalności.

Rezultaty przeprowadzonych badań empirycznych otrzymane w wyniku obliczenia wartości współczynników korelacji rang Spearmana wskazują, iż w przedsiębiorstwach sektora TSL w latach 2007–2009 nie występuje znacząca dodatnia zależność korelacyjna pomiędzy poziomem dywersyfikacji działalności gospodarczej a wartością przychodów netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów osiąganych przez te spółki. W całym badanym okresie uzyskano dla analizowanych zmiennych bardzo niskie, dodatnie wartości współczynnika korelacji rang Spearmana.

Odmienne wyniki uzyskano w przypadku badania związku korelacyjnego pomiędzy średnią liczbą grup PKD 2007 a średnią wartością przychodów ze sprzedaży usług, towarów i materiałów dla poszczególnych skupień przedsiębiorstw sektora TSL. Uzyskane wyniki nie pozwoliły jednak na pozytywne zwerifikowanie postawionej w niniejszym opracowaniu hipotezy badawczej.

*Lidia Karbownik***DIFFERENTIATION OF BUSINESS DEVELOPMENT OF THE TSL SECTOR
COMPANIES IN POLAND**

The main goal of this paper is analysis of business development differentiation of the TSL sector companies in Poland.

The paper is divided into two main parts. In first one, there are presented the results of the fundamental empirical research on differentiation in the sector scope of activities of the TSL sector enterprises in 2007–2009. In second part the author undertook the analysis of dependence between the diversification of activity objects of the surveyed companies and the value of the net revenues from the sale of products (services), goods and materials.

For the realization of the article it has been put the research hypothesis stating that between the level of diversification of economic activities of the TSL sector companies and the value of net revenues from the sales of products (services), goods and materials, there exists the significant positive correlation. The recognition of direction and strength of the dependence between the analyzed variables has been done with using of the Spearman's rank correlation.

Key words: Transport, Shipping and Logistics (TSL), business development, the activity object of Polish TSL sector companies.